

Cent anys de pintura a Eivissa. De l'obrador a l'aparador

I. El naixement de l'obrador artístic de la Mediterrània

per Andreu Carles López Seguí

Aquestes notes que avui publicam pretenen ser una mena de plantilla per a començar a situar noms i esdeveniments, per a un futur estudi de la pintura a Eivissa del segle XX. Si més no, pretenc aportar dades útils als estudiosos, o als simplement encuriosits per la pintura. Les dades, la informació, tenen de bo que sempre són útils, fins i tot per als que no tenen per què compartir les meves opinions, conclusions o punts de vista. De fet, el meu treball parteix de la lectura de molts articles, treballs, monografies i catàlegs que, en moltes ocasions, arriben a conclusions que, a parer meu, poden ser equivocades o parcials.

Si hi ha un fenomen cultural que pugui diferenciar el segle XX a Eivissa i Formentera, aquest ha estat els inicis de la pintura a les nostres illes. Si bé Eivissa ha conegut les manifestacions pictòriques des de sempre, no és sinó des de principi del segle XX que l'illa disposa dels seus primers pintors autòctons.

Quan vaig començar a escriure aquest article volia fer un resum dels artistes del segle XX a Eivissa; una petita presentació que servís per a tenir un text senzill i curt que permetés, d'una ullada, assolir una visió de conjunt de la pintura a l'Eivissa del segle XX, i de les seves repercussions socials i culturals.

Pareixia fàcil donar quatre pinzellades parlant dels pintors més importants, però a mesura que anava escrivint em vaig adonar tot d'una de la meva gosadia. Per sort la història de l'art, o de l'art i dels artistes, a l'illa, és tan densa i rica

Catàlegs d'exposicions diverses, del segle XX.

que aquest objectiu es va mostrar inassolible sense caure en mancances i oblits imperdonables.

Els darrers anys, Felip Cirer, Vicent Valero, Maria Lena Mateu i molts d'altres han anat publicant magnífics articles monogràfics. La meva intenció era fer una mica un resum de l'estat de la qüestió, i de pas reivindicar figures concretes com Ferrer Guasch, Portmany, Carloandrés, Antoni Pomar, Adrián Rosa i Vicent Calbet –per dir alguns dels pintors que subjectivament més m'han interessat–, i que crec que mereixen major reconeixement i presència social. Tristament la manca de reconeixement és bastant comuna en tots els altres pintors que també aniré anomenant.

Ara com ara, les col·leccions públiques on es puguin admirar les obres del conjunt dels pintors que han pintat a Eivissa, són o inexistents o molt parcials. Per veure la seva obra hem d'acudir majoritàriament a col·leccions privades. Tampoc existeix un treball d'estudi global, ni una catalogació seriosa de les seves obres. Només el MACE i el Museu Puget desenvolupen una tasca seriosa d'estudi i catalogació, on les mancances són evidents. Qualsevol poble modern que aspiri a una certa rellevància cultural ha de gaudir de bones col·leccions artístiques que recullin totes les tendències. Passejar per les sales de la Tate Britain –per donar un exemple de prestigi– o per les del Museu de Bellas Artes de Bilbao –per

Prólogo al I Gran Premio de Arte

"ISLA DE IBIZA"

En la primera, en la segunda décadas de este siglo ya pintaba el ibicenco Narciso Puget. No era un autodidacta: había aprendido en las escuelas, en los museos de Barcelona y Madrid. Su pintura fue evolucionando hacia un impresionismo muy suyo. Se le ofrecía un tema entonces casi virgen: los campos, las casas, las gentes, las costumbres de la isla. Con alegría y saber, los pintó envueltos en su luz, los hombres en el dinamismo de sus trabajos, sus esparcimientos, sus devociones.

Por aquellos años vinieron a Ibiza el matizado Rusiñol, el modernista y el poderoso Sorolla, el impresionista. No pintaron mucho. El primero nos describió la isla más con la pluma que con el pincel. El segundo realizó su mejor obra ibicenco a través, sobre todo, del influjo—más moral que de estilo—en nuestro excelente Puget.

Este, como artista ibicenco, origen de una escuela, y el valenciano y el catalán como ejemplo para los de fuera de la isla, fueron los iniciadores. Los pintores y dibujantes isleños, desde entonces, han sido muchos, y en la obra de algunos hay la precisión difícil, la mágica vibración del arte. Y han venido a la isla, en número cada día mayor, para temporadas a veces muy largas, incluso para establecerse aquí, artistas no ya de las costas vecinas sino de los más remotos países.

Varias generaciones de artistas ibicencos han manifestado, desde el maestro Puget, sus sucesivas preocupaciones. Hasta llegar a la de estos jóvenes, auténticas promesas, que pueden exponer en la paralela I Bienal del SEU, por razón de sus actuales estudios en las escuelas españolas.

De la misma manera, al modernismo o al impresionismo han sucedido, entre los pintores que han venido a vivir y a trabajar en Ibiza, otras tendencias. Muchas veces, puede no ser el tema ibicenco lo que se busque para la obra; pero si se habrá incorporado a ella, en cierto modo, algo no muy definido, el ambiente, el clima, el espíritu de la isla, en medio de la cual se ha producido.

Creo poder ser el intérprete, aquí, del interés y afecto de la ciudad por sus propios pintores. Como asimismo expresar, la solidaridad, la comprensión y el reconocimiento de los ibicencos hacia todos esos compatriotas y extranjeros que han hecho de Ibiza un fecundo taller de arte. Algo nos deben, mucho les debemos. Han llevado lejos el nombre de la isla, han expuesto en gran número y repetidamente en nuestras galerías, y ahora acuden, en generosa hermandad, a una exposición de la pintura ibicenco, este I Gran Premio Isla de Ibiza, que se ha organizado pensando tanto en ellos como en nosotros.

La densidad e importancia del quehacer artístico de la isla han motivado que el SEU se fijase en Ibiza para escogerla como sede de su Bienal Internacional de Arte Universitario, distinción que nos honra y que agradecemos. Y acompañamos complacidos su primer certamen con esta muestra de la producción artística, actual y viva, en nuestra pequeña y antigua tierra mediterránea.

MARIANO VILLANGOMEZ

A dalt, pròleg de Marià Villangómez per al I Gran Premi d'Art «Illa d'Eivissa».

donar un altre exemple— dona una idea de com els pobles cultes reuneixen la globalitat del seu llegat artístic, sense que això sigui obstacle ni un —ans al contrari— per a desenvolupar les més punteres col·leccions d'Art Contemporani. Un altre exemple pot ser el MAMBO — Museu d'Art Contemporani de Bolonya —que construeix el seu relat des de Morandi, el geni bolonyès de les natures mortes— passant per realisme social italià, el realisme socialista i arribant a les noves tendències artístiques. La ciutat partisana té un reflex al seu museu, potser la conservadora societat eivissenca del segle xx també l'hauria de tenir al seu.

Deia Karl Marx que no es podia construir el socialisme partint de societats endarrerides i preindustrial. Igualment, no es pot construir una història de l'Art eivissenc ignorant els trams intermedis,

entre l'avantguarda del segle XXI i el paisatgisme o la nova figuració. La pintura *au plain air* dels nostres paisatgistes ha estat tan important per a la construcció de l'Eivissa que ara coneixem, com l'abstracció més avantguardista, l'informalisme o qualsevol altre «isme». El mateix esperit de l'Eivissa del segle XX sempre fou el contrast. L'oposició entre tradició i modernitat. És aquesta barreja la que fa del segle XX eivissenc una experiència inimitable.

Marià Villangómez, en un text no gaire conegut, publicat amb motiu de la presentació del primer (i darrer) Gran Premi d'Art «Illa d'Eivissa», deia sobre Eivissa i els seus pintors: «A la primera, a la segona dècades d'aquest segle ja pintava l'eivissenc Narcís Puget. No era un autodidacta: havia après a les escoles, als museus de Barcelona i Madrid. La seva pintura fou evolucionant cap a un impresionisme

molt seu. Se li ofería llavors un tema quasi verge: els camps, les cases, les gentes, els costums de l'illa. Amb alegria i saber, els pintà envoltats en la seva llum, els hòmens en el dinamisme del seu treball, l'esbarjo, les seves devocions.

»Per aquells anys vengueren a Eivissa el matisat Rossinyol, el modernista i el poderós Sorolla, l'impresionista. No pintaren molt. El primer ens va descriure més l'illa amb la ploma que amb el pinzell. El segon realitzà la seva millor obra eivissenca mitjançant, per damunt de tot, l'influx —més moral que d'estil— al nostre excel·lent Puget. [...] Han estat molts, i en l'obra d'alguns hi ha la precisió difícil, la màgica vibració de l'art. I han vingut a l'illa, en nombre cada dia major, per temporades molt llargues, fins i tot per a establir-s'hi, artistes no ja de les costes vesines sinó dels més remots països. Diverses generacions d'artis-

tes eivissencs han manifestat, des del mestre Puget, les seves successives preocupacions. Fins arribar a la d'aquests jòvens, autèntiques promeses, que poden exposar a la paral·lela I Biennal del SEU, per raó dels seus actuals estudis a les escoles espanyoles.

»De la mateixa manera, al modernisme o a l'impressionisme han succeït, entre els pintors que han vingut a viure i a treballar a Eivissa, altres tendències. Moltes vegades, pot no ser el tema eivissenc el que es busqui per a l'obra; però sí s'hi haurà incorporat, en certa manera, alguna cosa de no molt definida, l'ambient, el clima, l'esperit de l'illa, enmig de la qual s'ha produït.

»Crec poder ser l'interpret, aquí, de l'interès i afecte de la Ciutat pels seus propis pintors. Com així mateix expressar, la solidaritat, la comprensió i el reconeixement dels eivissencs cap a tots aquests compatriotes i estrangers que han fet d'Eivissa un fecund obrador d'art. Alguna cosa ens deuen, molt els devem. Han dut lluny el nom de l'illa, han exposat en gran nombre i repetidament a les nostres galeries, i ara acudeixen, en generosa germanor, a una exposició de la pintura eivissenca, aquest Gran Premi Illa d'Eivissa, que s'ha organitzat pensant tant en ells com en nosaltres.

»La densitat i importància del quefer artístic de l'illa han motivat que el SEU és fixàs en Eivissa per a escollir-a com seu de la seva Biennal Internacional d'Art Universitari, distinció que ens honora i que agraïm. I acompanyam complaguts el seu primer certamen amb aquesta mostra de la producció artística, actual i viva, a la nostra petita i antiga terra mediterrània».

Corria l'any 1964 i el moviment artístic a Eivissa estava en boca de tots, dins i fora de l'illa. Aquells pocs precursors s'havien convertit en una plèiade de pintors de tots els orígens i nacionalitats imaginables. Així, als salons anuals d'Ebusus havien esdevingut internacionals, s'havien hagut de prendre mesures per a limitar el nombre de participants. Tants eren els pintors que vivien a l'illa.

Fulletó de l'exposició, a Ebusus, de pintors eivissencs, celebrada en el marc de les festes de la Terra de 1963.

Narcís Puget Viñas (Eivissa 1874 – Santa Eulària 1960) morí just al començament d'aquesta eclosió pictòrica, però al solitari representant inicial de les nostres belles arts, s'havien afegit amb els pas dels anys una cohort d'artistes. No arribà Puget a crear escola –malgrat el que s'hagi pogut dir i escriure– com tampoc la crearen els pintors que el varen seguir, però sí que va aconseguir al llarg de la seva

vida, i després, moltes vocacions a través de les seves ensenyances i la seva obra.

Si donam per vàlida la data de 1919, com l'any en què Sorolla visità l'illa i animà amb la seva presència i els seus consells a Puget a reprendre la carrera pictòrica abandonada, podríem dir que aquest any hauria de ser considerat la data iniciàtica de l'art a Eivissa. Dic si la prenem per bona, a causa que a

«Vista d'Eivissa», pintura de Joaquim Sorolla, 1919.

CATALOGO	
Pintura y Dibujo	
BURRUT, Ana M. ^a	PRATS CALBET, Antonio
1 Tintas	13 Puerto
CALBET, Vicente	SANS
2 Cera	14 Ibiza
CARLOANDRÉS	SAVI
3 Retrato de Cristóbal Borrás	15 Barcas
FERRER GUASCH, Vicente	SERRA CARDONA, Félix
4 Calle de Dalt Vila	16 Olivos
GUASCH MATUTES, Pedro	SILVESTRE, Amando
5 Autorretrato	17 Macizo central
LAMELA, Mariuja	TUR COSTA, Rafael
6 Figura	18 Acuarela
LOMA DE LA VEGA, Jesús	VILLANGOMEZ MARI, Pilar
7 Dibujo	19 Pintura
MARI MARI, José	ZARAGOZA, Mari Carmen
8 Calle	20 Figura
MARI RIBAS, Antonio	ZORNOZA, José Antonio
9 Dibujo color	21 Apunte
MUNTANER, Maria	Escultura
10 Pintura	GABRIEL
ORVAY, Juan	22 Cabras
11 Casa típica	RUIZ YOLDI, José
POMAR, Antonio	23 Payesa ibicenca
12 Caballo	

Catàleg de l'exposició de 1963, on es pot veure la talla dels artistes que hi participaven.

molts de llocs trobam la referència d'un fantasmagòric viatge de Sorolla a Eivissa el 1917, del qual no he pogut trobar el més mínim indici a la premsa local de l'època. El viatge que tots coneixem i que està ben documentat als diaris de l'època és el que Sorolla realitzà l'any 1919. S'ha dit si Puget era sorollista o no. Pot ser que en la seva visió pictòrica s'allunyàs de l'estil del mestre, sobretot amb el pas dels anys. El que sí que és cert és que Sorolla va ser per a ell un exemple fonamental i el seu referent artístic en tots els sentits. Sabem, per una conversa entre Isidor Macabich i Carloandrés –quan aquest darrer feia el retrat que coneixem del primer– que Puget es presentà a Sorolla a la seva arribada a Eivissa acompanyat per don Isidor. Macabich era, en aquells moments, un bon deixeble de Puget i aficionat a la pintura, art que conreà també amb bona mà durant alguns anys de la seva vida i que després va anar abandonant en benefici de l'escriptura. Puget es va presentar a Sorolla amb aquestes expressives paraules:

–Senyor, aquí té vostè el seu fill artístic –i assenyalant Macabich– i aquest és el seu net!

Lògicament Macabich mai no va oblidar el seu debut artístic amb Sorolla.

A Puget el seguiren, a Eivissa, altres pintors. Josep Tarrés Palau (Eivissa 1892 – 1945), deixeble de Puget i intèrpret primer del paisatge i els tipus urbans de la Ciutat. Un dels primers –si no el primer– a pintar els carrerons de sa Penya, amb els seus meravellosos contrastes de llums i ombres. Fou un pintor de gran interès i mai suficientment reivindicat, malgrat que la seva producció pictòrica va ser curta. Les dramàtiques circumstàncies dels seus darrers anys de vida segurament no ho varen propiciar. Molt important i destacable fou també la seva tasca com a professor de la incipient Escola d'Arts i Oficis de l'illa, sense cap dubte, bressol d'alguns dels millors artistes que Eivissa ha conegut en el segle passat. També Ramon Medina (Eivissa 1899 – l'Havana 1960) ocupa un lloc destacat a la pintura eivissenca dels anys trenta. La seva figura, com a artista i pintor de mèrit, ha estat oculta darrere la seva rellevància política i periodística. Medina, malgrat la producció curta i irregular, fou un notable paisatgista, particularment en les seves visions de la Ciutat d'Eivissa.

A Tarrés el va seguir –cronològicament parlant– Marià Tur de Montis (Eivissa 1904 – 1994). Tur de Montis fou un pintor de gran

mèrit, i un dels primers –si no el primer– a assolir una certa projecció internacional. Tur de Montis cursà estudis reglats a l'Escola Superior de Belles Arts de Barcelona, que amplià després en els seus viatges a Itàlia i França. Es va especialitzar en la figura, particularment la femenina; es poden trobar obres seves al Museu de Palerm, i en col·leccions de diversos països arreu del món. Va exposar al llarg de la seva vida a París, Londres, Madrid i Barcelona.

Ignasi Agudo Clarà (Saragossa 1880 – Eivissa 1966), malgrat haver nascut abans que els anteriors, no arribà a Eivissa fins al 1936, sense pràcticament haver començat la seva carrera pictòrica. Clarà, que no ha tingut cap reconeixement públic de rellevància, ocupà una posició d'importància en la pintura eivissenca de principis del segle xx. Pintor de vocació tardana, havia estudiat música i desenvolupat una important carrera musical a Barcelona, com a compositor i músic, on arribà a ser primer violí del gran Teatre del Liceu. Com pintor va estudiar a Barcelona, on va ser deixeble del pare de Picasso, José Ruiz Blasco. Malgrat això, no feu els estudis superiors de Belles Arts fins després de la Guerra Civil i quan ja s'havia traslladat a Eivissa amb la seva dona, la també pintora Purificació Ortí. Clarà va cursar els estudis de Belles Arts a València durant els anys quaranta, i fou professor de dibuix artístic de l'Escola d'Arts i Oficis d'Eivissa. Fou professor d'una nòmina important de les noves generacions de pintors eivissencs, entre ells Vicent Calbet, Antoni Pomar i Adrián Rosa. A la seva jubilació la seva plaça va ser ocupada per un altre dels pintors de la nova generació d'eivissencs vinguts de fora, Carloandrés.

La pintura de Clarà està influenciada pel romanticisme alemany. Composicions fantàstiques, amb freqüents referències religioses o costumistes. Quasi sempre va pintar a l'oli, malgrat que feu simpàtiques composicions en dibuix que després comercialitzava en carpetes per al turisme incipient. Avui en dia

aquestes carpetes han esdevingut autèntiques rareses, atès que els seus compradors solien ser estrangers. De tant en tant apareixen algunes làmines soltes.

Per la seva banda, la seva esposa, Purificació Ortí, va obtenir cert renom com a retratista i féu molts dels retrats dels bisbes eivissencs del segle xx, que es conserven a la Catedral.

Un altre patriarca de la pintura a la nostra illa fou Antoni Marí Ribas «Portmany» (Eivissa 1906 – 1974). De Marí Ribas s'ha dit molt, però encara no s'ha escrit la darrera paraula. La seva obra és tan gran en qualitat, i tan àmplia en quantitat, que deixa lloc a molts d'estudis encara per fer. S'ha dit d'ell que va ser un autodidacte, però els estudis que s'han escrit han deixat clar que va seguir ensenyances reglades –malgrat que durant poc temps– i va beure dels clàssics sempre que va poder. De Portmany, és destacable la seva originalitat i seguretat en el traç. Una tècnica molt personal que aconseguia elaborant un seguit de punxons fets de canya que ell utilitzava de forma magistral per aconseguir els efectes de traç i estil que pretenia. Va ser, com una gran part dels pintors d'aquest segle eivissenc, un pintor de carrer. Feia goig veure'l dibuixar assegut as Rastrillo, a Eivissa, o a les banades del Born de Palma, el temps que hi va viure. Marí Ribas va ser, juntament amb Carloandrés, el pintor més estimat del Marqués de Lozoya, una altra figura cabdal de l'art eivissenc del segle xx –aquesta vegada com a mecenes i promotor artístic– que cal estudiar amb més profunditat. Portmany va recollir també escenes marineres, tipus ciutadans i el bull del mercat, la vida a la ciutat d'Eivissa.

Per acabar la llista dels pintors que podríem enquadrar en la categoria de precursors de la pintura eivissenca tenim Narcís Puget Riquer (Eivissa 1916 – Barcelona 1983), fill i deixeble del patriarca del mateix nom. Puget Riquer destacà especialment en el camp de l'aquarel·la. Una inoportuna malaltia de la vista feu que la seva carrera s'estrangués

Portadeta del catàleg de l'exposició del Premi Illa d'Eivissa.

massa aviat. Així i tot la seva producció va ser molt important en quantitat i qualitat. Pintor estimat i admirat dels seus companys de professió a l'illa, comparteix avui amb son pare l'espai del Museu Puget.

El que realment va fer que Eivissa ocupàs un lloc especial en l'imaginari de les arts visuals del segle xx, va ser l'arribada de centenars de pintors de tots els racons del món atrets pel paisatge illenc, per la seva pau i per les excel·lents condicions de vida que oferia l'illa. Aquest fenomen, que començà a principis del segle xx, i que va ser interromput per la Guerra Civil, tornà amb més força encara acabada la contesa.

Entre els pintors que arribarien a Eivissa a principis de segle, noms com Laureà Barrau, que s'establí a Eivissa fins a la seva mort l'any 1971, i fou un referent per a molts dels pintors de l'illa; Anselmo Miguel Nieto i Miquel Villà.

Villà a Eivissa mereix un estudi en profunditat, no només per la importància i qualitat de la seva producció eivissenca, sinó també per la influència que el seu estil va tenir sobre l'obra de molts eivissencs, particularment en la pintura del seu amic Carloandrés, els paisatges d'Adrián Rosa, de Ferrer Guasch o del més jove Francesc Riera.

Villà va viure a Eivissa en períodes perfectament regulats –era un *gentleman* perfectament metòdic fins al darrer detall en els seus costums– que repartia les seves estances biannals entre Eivissa i la Pobla de Segur. Posteriorment va incorporar Altea a la seva dinàmica. Villà estigué a Eivissa entre 1931 i 1968, en què abandonà l'illa de forma definitiva, decebut per la pèrdua de l'assossec i la pau que ell buscava per treballar. En un principi s'establí a Santa Eulària, per després de la guerra baixar a Vila, a la Fonda La Marina, que va ser el seu lloc de residència puntual fins a la sortida de l'illa.

Però l'autèntica eclosió artística es produeix als inicis de la segona meitat del segle xx. Arriben a Eivissa entre la darrereria dels anys quaranta i el principi dels cinquanta, Leslie Grimes, Erwin Broner, Erwin Bechtold, Frank «El Punto», Will Faber, Hans Laabs, Carloandrés, Mompó, Kaas Richards, Sara Nechamkin, Nobuaki Matsabaris, Bob Munford, Ken Arber, Will Gibian i Fumiko Matsuda i tants d'altres. La llista és meravellosa i es fa interminable. També als inicis dels seixanta i setanta continuaran arribant artistes a l'illa.

Finalment, intentant mantenir un cert ordre cronològic, hem de

«Port d'Eivissa», de Miquel Villà.

mentonar dos eivissencs, dels quals enguany celebren el centenari del seu naixement, dos pintors que compartiren moltes coses i que representen dos visions d'aquest segle dramàtic. Dos pintors amb trajectòries ben diferents: Ferrer Guasch i Tur Costa «Gabrielet».

Nascuts ambdós pintors el 1917, enguany se celebren sengles centenaris. Vicent Ferrer Guasch (Eivissa 1917 – Eivissa 2008), malgrat que fou deixeble de Puget, mai va seguir les seves passes pel que fa a la seva manera d'interpretar la realitat. Fes prurit de diferenciar-se del mestre, fos per pura convicció estètica, Ferrer Guasch va desenvolupar sempre un estil ben allunyat del mestre Puget. La sobrietat en la utilització dels colors, l'atenció preferent al paisatge per damunt de la figura, li donen una personalitat i un estil únic. Ferrer Guasch ha tingut més imitadors que seguidors.

De formació catalana, va estudiar magisteri i no va ser fins més tard que cursà els estudis de Belles Arts a l'Escola de Belles Arts de Sant Jordi. Malgrat que Ferrer Guasch comença a exposar molt prompte als salons anuals d'Ebusus, no serà fins als anys cinquanta del segle XX que assolirà una carrera artística vertaderament professional. La seva residència a Barcelo-

na no va ser mai obstacle per ser el protagonista d'una de les exposicions anuals de la temporada artística eivissenca. Tot coincidint amb les Festes de la Terra, Ferrer Guasch presentava de forma periòdica la seva exposició anual. Va ser el primer pintor a inaugurar la sala d'exposicions de la Caixa de Pensions a s'Alamera, sala que durant molts anys va ser l'epicentre de totes les exposicions dels artistes de l'illa, honor que compartí des de

molt prompte amb la Galeria Tanit.

Ferrer Guasch centra els seus temes en una figuració geomètrica molt original. La seva manera d'interpretar la llum i els blancs i blaus de l'illa són personalíssims. Si en alguna cosa hem de trobar la petjada del mestre Puget, seria en el dibuix. Al llarg de la seva carrera Ferrer Guasch va obtenir diversos reconeixements a dins i fora de l'illa, i fou un dels pintors que exposà de manera continuada fora d'Eivissa, tant a Espanya com a l'estranger.

Ferrer Guasch fou l'impulsor de la creació de l'anomenat Grup Puget, un grup de pintors format per ell mateix, Antoni Marí Ribas «Portmany», Antoni Pomar i el –llavors– jove del grup, Vicent Calbet. La teoria més acceptada és que el grup es va crear com a reacció a la creació per part del ceramista Ruiz del grup Ibiza 59 a la Galeria El Corsario de Dalt Vila.

El grup Ibiza 59 estava format per un grup de pintors estrangers, més o menys arrelats a l'illa, i que compartien una visió informalista de la pintura. Així, el grup Puget seria el referent autòcton i figuratiu que d'alguna manera faria el contrapès davant l'Ibiza 59. El més cert és que ni un grup ni l'altre assoliren els mínims requisits que des del punt de vista de l'historiador de

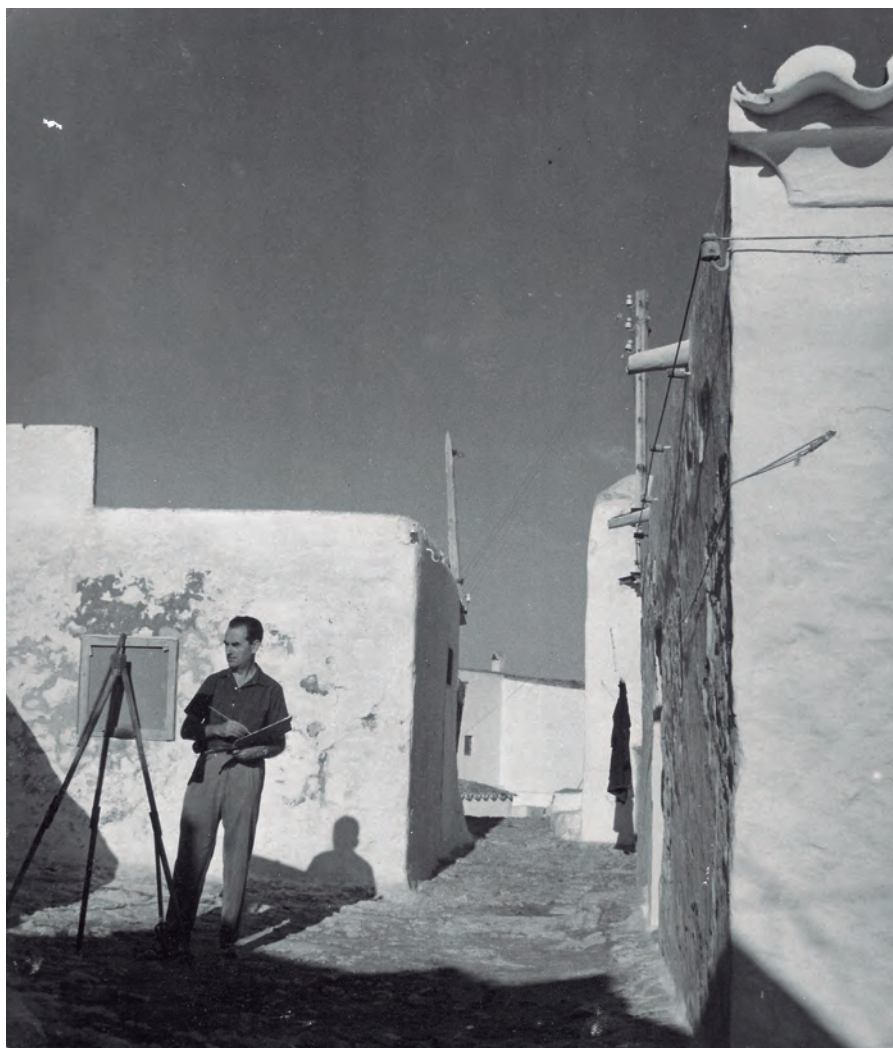
Una de les obres del pintor Vicent Ferrer Guasch.

l'art es poden exigir per considerar l'existència d'un grup artístic. La manca d'un manifest que fixàs la seva forma d'entendre la pintura, la disparitat de criteris estètics, i de normes o condicions que justificassin la pertinença o no al «grup», fan que ara com ara no se'ls consideri un grup real ni un ni l'altre, més enllà de les afinitats personals.

Tant els components de l'Ibiza 59, com els del grup Puget, no anaren més enllà d'algunes exposicions conjuntes i d'assolir cert grau de promoció conjunta. Ambdós grups es dissolgueren sense majors explicacions poc després de la seva creació. D'altra banda els mateixos components dels grups compartien sovent projectes i exposicions, tant amb membres de l'altre grup com amb pintors que no pertanyien a cap de les dues parts. La majoria de pintors de l'illa restaren al marge tant d'una formació com de l'altra. Uns per manca d'interès a participar, d'altres perquè no hi foren convidats.

Per la seva banda Antoni Tur Costa (Eivissa 1917 – Eivissa 1998), conegut de tots com Gabrielelet, passarà al record com l'artista formenterer per antonomàsia. Format a l'Escola de Ceràmica de Madrid, va destacar també com a dibuixant. Gran part de la seva biografia està lligada als viatges artístics a l'estranger, en particular a la seva estada a l'Escola de Belles Arts de Roma. A la seva tornada a Espanya s'establí a Formentera, on muntà un taller de ceràmica i un forn a la

El pintor Vicent Ferrer Guasch, fotografiat mentre pintava un dels seus quadres al barri de sa Penya.

Mola. El gruix de la seva obra està format per murals de ceràmica, malgrat que també va ser apreciat com a pintor i dibuixant. Formentera li va dedicar un dels espais emblemàtics de Sant Francesc.

A la segona part de l'article continuarem el relat de l'aventura artística del segle XX eivissenc i dels seus protagonistes. Alguns ja s'han anomenat en aquest article sense parlar de la seva obra, d'altres encara han d'arribar a l'illa i seran tractats a les pàgines següents. Antoni Pomar, Adrián Rosa, Carloandrés, Vicent Calbet, dins el camp dels pintors arrelats a l'illa. El català Chico Prats, Pere Guasch, Paco Riera, Josep Marí, més joves. Els abstractes eivissencs i referents Erwin Bechtold o Tur Costa. Els que encara no havien arribat: Gilbert Herreyns, Fandos, Staforini. I sí, ja ho sé, no hi són tots. A poc a poc. Però són tots els que hi són. Fins a la propera ocasió.

ANDREU CARLES LÓPEZ SEGUÍ
GESTOR CULTURAL ■

Si hi ha un fenomen cultural
que pugui diferenciar el segle
XX a Eivissa i Formentera,
aquest ha estat els inicis de la
pintura a les nostres Illes